
MUZEJSKA DELAVNICA:
IZDELAVA SECESIJSKIH PRIČESK
v Slovenskem etnografskem muzeju
25. septembra 1997

396

Ob dnevih evropske kulturne dediščine, ki so bili letos v Sloveniji posvečeni secesiji, je želel sodelovati tudi Slovenski etnografski muzej. Ker se pač težko merimo z muzeji, ki imajo bogate secesijske zbirke, se je porodila ideja, da bi sodelovali z muzejsko delavnico, na kateri bi v živo prikazali oblikovanje pričesk na prelomu 19. v 20. stoletje.

K sodelovanju smo povabili frizerskega mojstra gospoda Daniela Vertačnika, ki se je s pomočjo slikovnega in pisnega gradiva, ki ga je zbrala višja kustodinja mag. Janja Žagar, pripravil na muzejsko delavnico.

Ob tej priložnosti je muzejska svetovalka Tanja Tomažič predstavila v obliki manjše priložnostne razstave tudi kolekcijo frizerskih pripomočkov, raznih klešč, kleščic in navijalk, ki jih je za muzejske zbirke pridobila že pred dvajsetimi leti, ko je zbirala gradivo za predstavitev ljubljanske modne scene v prvi polovici 20. stoletja. To je predstavila leta 1983 v starih prostorih Slovenskega etnografskega muzeja na uspešni in zelo odmevni razstavi Ljubljana po predzadnji modi.

Poleg te kolekcije smo predstavili tudi sočasne modne časopise s pričeskami s konca 19. in začetka 20. stoletja ter citate iz časopisnih oglasov za frizerje in brivce, ki danes pričajo o tem, kako so ti lovili korak z modo tistega časa in kakšne novitete so ponujali; vse z namenom, da bi privabili čim več ljudi v svoje salone.

Muzejsko delavnico smo priredili v fotoateljeju naše nove zgradbe. Vanj smo postavili manjši oder s frizerskim oziroma brivskim secesijskim stolom, mizico in ogledalom. Za dopolnitev delavnice smo postavili še predmete secesijskega salona, za ustvarjanje vzdušja pa smo vrteli glasbo tistega časa.

Mojster Vertačnik je oblikoval pričeske trem modelom, ki smo jih oblekli v dolge obleke z začetka stoletja; tako je pričeska prišla bolj do izraza. Nato je oblikoval pričeski še dvema prostovoljkama iz publike; obe sta bili zelo zadovoljni z novim izgledom, tako različnim od današnjega. Gledalci so se ob tem prepričali, da secesijske pričeske in sodobna oblačila ne sodijo skupaj.

Ob oblikovanju pričesk je kolegica Tanja Tomažič tudi orisala čas rojstva našega stoletja in modne zapovedi tega obdobja.

Muzejska delavnica: Izdelava secesijskih pričesk v Slovenskem etnografskem muzeju, 25. septembra 1997 (foto: Irena Keršič).

Skoraj nemogoče je govoriti o enotnem modnem trendu oblikovanja pričesk okoli leta 1900. Tisto, kar je ustvarjalo enotnost, so bili še vedno obvezni dolgi lasje, ki so bili najpogosteje speti navzgor v obliki podkve ali turbana. Pričeske bogatejših meščank tega obdobja so bile bogato tupirane, če pa dame niso imele dovolj dolgih las, so jim frizerski mojstri željene košate pričeske oblikovali z lasnimi vložki. Umetne kodre so oblikovali s pomočjo železnih klešč, ki so jih razžarili in s tem tudi večkrat poškodovali lase.

Za razliko od premožnih meščank, ki so si urejene pričeske glede na ugled celo morale privoščiti, so si revnejše meščanke, delavke in kmetice same oblikovale enostavnejše, netupirane. Dolge lase so si preprosto na zatilju zvale v vozec.

Zastavlja pa se vprašanje, do katere stopnje so bile dunajske in pariške secesijske modne novosti sprejemljive za naše ljudi. Dejstvo je, da so bili nosilci modnih novosti v tistem času bolj ali manj premožni meščani in meščanke, ki so si pričeske po vzorcih iz takratnih modnih revij z Dunaja, iz Pariza ali Gradca oblikovali ali sami ali pri frizerskih mojstrih. Revnejši tem modnim novostim seveda niso mogli slediti.

Prikaz oblikovanja secesijskih pričesk je bil po mnenju obiskovalcev naše muzejske delavnice dobrodošel prispevek, s katerim smo pomagali ustvariti vsaj približno podobo o tem, kaj je secesija pomenila v svetu mode pri nas. Pri tem zavestno nismo hoteli ustvarjati rekonstrukcije frizerskega salona, temveč smo si prizadevali ustvariti situacijo, ki bi omogočala razmišljanje o modi tistega časa.

Projekt je vsekakor poživil dneve kulturne dediščine, ki so bili letos pri nas posvečeni secesiji. Zanj so se zanimale tudi šole, predvsem srednja frizerska šola in šola za oblikovanje, vendar zaradi omejenosti prostora žal nismo mogli omogočiti ogleda muzejske delavnice širšemu krogu obiskovalcev.

Za muzejsko delavnico so se zanimali tudi mediji. Za TV Slovenija so na delavnici posneli prispevek, ki so ga predvajali na 1. programu v oddaji Studio Luwigana 24. septembra 1997. POP TV pa je posnel daljši prispevek, ki so ga predvajali v osrednjem dnevniku 25. septembra 1997. Tudi časopis Delo je na kulturni strani 27. septembra objavil fotografijo in komentar o izdelovanju secesijskih pričesk na naši muzejski delavnici.

Ob vsem ima svoj pomen tudi sodelovanje muzeja s frizerskimi mojstri, ki so se s seznanjanjem z zgodovinskimi pričeskami in načinom oblikovanja le-teh začeli bolj zavedati, kako soustvarjajo modne trende, ki so pogojeni z načinom življenja ljudi vsakokratnega časovnega obdobja.

Zato smo v frizerskem salonu Las na Zihorlovi cesti, kjer dela mojster Daniel Vertačnik, priredili priložnostno razstavo o muzejski delavnici, ki jo je vodil.

Ob dnevih evropske kulturne dediščine je izšla tudi zgibanka Slovenskega etnografskega muzeja v slovenskem in angleškem jeziku, ki jo je napisala Tanja Tomažič.